Méltóságos Uram!

Linzből jövén haza, író asztalomon találtam Méltóságod igen becses sorait folyó hó 17ikéről.

Megállt az eszem, mikor olvastam, — éppen azt olvastam Méltóságod leveléből ki, mit épen Junius 14én Linzben és majdnem ugyan azon szavakkal mondtam volt a' Fenséges Urnak, hogy t. i. jó volna az akademiá-ra való adományozást az Öreg Úr előtt ujjólag lendületbe hozni. Mint Méltóságod

vg

1 3441/1885

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

vagy én is utaltam az Öreg Úr beteges állapotára, utaltam meg arra is, mi Méltóságod levelében betűkkel meg írva ugyan nincs, de a' vonalok között olvasható.

Tüstént írtam a' minap Linzbe, és megírtam Fenséges Uramnak, hogy Méltóságod levelében mintha az akkori linczi tárgyalásunk jegyzőkönyvét bírnám. Nem késelkedem rajta, hogy a' Fenséges Úr – ha addiglan időzött volna – tüstént írand kedves Nővérének.

Fogadja ezt Méltóságod előlegesen, fogadja kérem egyuttal határtalan tiszteletem kifejezését, mellyel mindenkor mindenkorra vagyok

Méltóságodnak

Csorony, Junius 17. 865.

alázatos szolgája
Stuborics Arad

/.

47 ülés
3 pontja.
8/11 1865

Euer Wohlgeboren!

Ich habe Gelegenheit gefunden mit dem Herrn Oberbürgermeister Hrn. Ladislaus v. Paulovits bezüglich des Lokales für die absoluten Beobachtungen zu sprechen. Er wäre ganz geneigt, auf seinem Grunde die Erbauung einer hölzernen oder aus Ziegelsteinen aufzuführenden eisenfreien Hütte zu gestatten, nur müßte der äußeren Form soweit Rechnung getragen werden, daß hierdurch der Garten nicht beeinträchtigt würde. Der Hauptgrund für die Wichtigkeit der Erbauung einer festen, sicheren Hütte liegt wohl in der Schwierigkeit der Aufstellung und Rektifikation namentlich bei absoluter Deklination. Wenn das Magnetgehäuse (welches keinen großen Werth besitzt.) dort stehen bleiben, so ist die

Beobachtung in 1 Stunde abzulesen, und kann somit sehr häufig wiederholt werden, während sie jetzt einen halben Tag beansprucht.

Das günstigste Wetter für Intensität und Inclinationsmessung ist ferner regnerischer Himmel; auch aus diesem Grunde, und um der Störung sicher zu sein wäre der Besitz einer eigenen Hütte sehr wünschenswerth.

Der städtische Zimmermeister Herr Holdinger hat mir einen Überschlag für solche gemacht, er beträgt 200 fl; ich zweifle aber nicht, daß Cantovits wenn er sich der Sache annimmt, dieselbe viel billiger herzustellen im Stande ist.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Indem ich Ihnen (Vorstehendes) zur beliebigen Gebrauchnahme mittheile, verharre mit vorzüglichster Hochachtung ergebenst

Dr. Schenzl Guido

Se Majestät haben gelegentlich des Allerhöchsten Besuches auch die Sammlung magnetischer Instrumente in Augenschein genommen und sich sehr lobend darüber ausgesprochen. Leider gestattete die Kürze der Zeit nicht, dieselben eingehender zu besprechen.

Ofen 18. Juni 1865.

1342/1865

Ofen 4/2 1866.

Euer Wohlgeboren!

Von Hrn Director Sztoczek höre ich, daß die Erbauung einer Hütte zu absoluten magnetischen Messungen auf dem Gartengrunde des Hrn Oberbürgermeisters von Bautovits eine beschlossene Sache sei. Sollte die Hütte bis Frühjahr fertig werden, so müßten jedenfalls die nöthigen Vorbereitungen jetzt schon getroffen werden.

Ohne solche absolute Beobachtungen können aber auch die Variationsapparate, welche bereits aufgestellt sind seit 2 Jahren nicht in Thätigkeit gesetzt werden, da die wahren Werthe ~~der~~ der letzteren eben nur durch Vergleich mit den ersteren gefunden werden können.

Die Verhandlungen mit Hrn Oberbürgermeister Bautovits werden gewiß auch die Effectuirung hinausschieben, da dieser zwar sehr loyal und

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

der Akademie gegenüber sehr opferwillig ist, jedoch kann eine richtige Vorstellung von der Größe und dem Umfange aller jener Concessionen besitzen, welche aus der Natur der Sache sich als nothwendig ergeben.

Wegen projektirter Schlußsitzung, bezüglich derer Sr. Majestaet bei ist so sehr dringlich, daß ich die Monatsberichte von 1865 nicht abschicken kann.

Hochachtungsvollst

Dr. Schenzl Guido
Kön: ungr.

[illegible]

Méltósága Báró M. Tud. Akadémiai Másodelnök úr,

kegyelmes uram!

A sírom szélén látom magam lenni, midőn jelen legalázatosb soraimmal — melyek tudom, hogy utolsók — Méltóságodat, mint az ügyefogyottakhoz legkitünőbb pártfogással viseltetett kegyelmes uramat segély nyujtásért — mély tiszteletettel felkérni bátorkodom. — Napjaim, melyeknek nagy száma alatt már-már vonagláshoz közel állok, — meg számlálvák; de azon öntudat, hogy a M. Tud. Akadémiát közel 30 évig híven szolgáltam, nyugodt lelket önt benső nejtélyembe — mitől kimultásom is — bízom istenemben — üdvös leend. —

Méltassa utolsó kérelmét egy agg szolgálójának kegyelmére — reményteljes sikert reménylve — mély tisztelettel élek s halok

Méltóságodnak

alázatos szegény
sírja szélén álló özvegy kolg
Kristof Bálintné
majdnem 30 évig vólt akadémiai kályhafűtőné.

1343/1865

405

Méltóságos

Báró Eötvös József M. Tud. Akademiai Másod elnök úrhoz kegyelmes urunkhoz

alázatos folyamodványa

A folyamodónak 10 ft. O. ért segélyképen utalványoztatik
Pest 24/6 865. Eötvös

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

a benn írtnak

132. 1865.

Méltóságos Gróf Elnök Ur!

A lapokban közlött azon hir, hogy az Akadémia, a palotája megnyitásának alkalmára veretendő emlékérem, ből csak három arany példányt fog veretni, mind a mellett, hogy e három példány rendeltetése tudva van, valamint az is, hogy az arany érmek számának oly csekélyre szorítása az anyag draga volta mellett a kellő költség hiányának következménye, az Erdélyi muzeum egylet tagjaiban azt az ohajtást ébresztette, hogy a mi muzeumunk is jusson egy ily arany érem birtokába. Ez ohajtásból kifolyólag az igazgató Választmány általam Méltóságodhoz folyamodik, oly kéréssel, hogy sziveskedjék egy negyedik arany érem veretését az Akademiánál kieszközölni a mely az arany értékének megtéritése mellett az Erdélyi muzeum éremtárának adassék.

Remélvén, hogy az Akadémia e méltányos kérést meg nem tagadja, különösen ha Méltóságod hathatós ajánlata fogja támogatni, bátor vagyok Méltóságodat bizalmasan megkérni, hogy ez ügyet az Akademia gyülése elibe terjesztve befolyását a mérlegbe vetni sziveskedjék; maradván Méltóságodnak

Kolozsvárt julius 5-kén 1865.

Mikó Imre

1344
1865

Méltóságos gróf Dezsewffy Emil Magy. tud. Akademiai Elnök Urnak

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

325
K.

Nagyságos királyi Tanácsos úr!

Az Akadémia folyó hó 3án tartott ülése határozatából szerencsém van a math. és természettudományi bizottságnak ugyanazon ülésben benyújtott javaslatát, melyben „Tulasne. Selecta fungorum carpologia" czimü könyvet megvételre ajánl, áttenni a könyvtári bizottsághoz.

Maradván tisztelettel
Pest, julius 8. 1865.

Nagyságodnak

alázatos szolgája
Arany János
titoknok.

1345
1865

Ngs. Toldy Fer. úrh.

Berka bei Weimar
den 14ten Juli 1865.

Hochgeborener Herr Graf!

Wenn mir längere Frist verstrichen ist, ehe ich Ew. Hochgeboren den Empfang der mit innigstgefühltem Danke erhaltenen Nummern angezeigt habe, so bitte ich ganz gehorsamst, huldvoll mir dieses Versäumniß nicht übel zu deuten. Gestatten Sie mir nur, aus dem stillen Thüringerthal, wohin ich mich seitdem mit einigen meiner Kinder für die Dauer der Schulferien zurückgezogen, aufzuzählen, daß Pflicht und Erkenntlichkeit mir allein

schen gebieten, abgesehen von so
vielen und verschiedenartigen
Empfindungen, denen ich Ausdruck
zu geben ein Verlangen trage
und welche diese Sendung in mir
hervorzurufen nicht ermangeln
konnte. Zu diesen gehört zunächst
das Lobtheil an seiner Verehrung
welche meinen seligen Mann für
Sie Herr Graf beseelte. Wie
glücklich würde es den Guten jetzt
gemacht haben, sich bei Gelegenheit
der Eröffnung Ihrer Akademie
durch so viel freundliche Aner-
kennung geehrt zu fühlen, wie

sie ihm von Ihrer Seite zu Theil
geworden ist. Der Umstand daß
die Kiste so lange unter Wegs
geblieben ist, setzt mich in Sorgen.
Ich schreibe sie aber an Professor
Schrandelbeck, der sie kürzlich abge-
schickt hat, um bei dem Spediteur
deshalb anzufragen. Wie ich hoffe
hoffe wird die Kiste bereits in Ihren
Händen sein. Ich erlaube mir
Herr Graf, mich hiermit Ihrem gü-
tigen Wohlwollen empfehlend noch
die besten Wünsche für Sie und
Ihre hochverehrten Familie Wohl-
ergehen auszusprechen und zeich-
ne Ew. Hochgeboren ergebenste

Caroline Stieler
geb. v. Mieg.

Méltóságos Báró, magyar akademiai Alelnök,
Kisfaludy-társasági Elnök és Hétszemélynök Ur! s. t. t.
Hódolva tisztelt kegyes Uram!

A
Azon meggyőződésem, hogy a lelkes és honfias érzelmü férfiak bármely csekély jóra törekvő igyekezetet örömmel gyámolitanak, bátoritott engem fel arra hogy napfényre bocsátott verseim egy példányát Méltóságodnak hodo-ló alázattal átküldjem: s jelenleg uj munkát adván ki, melynek szinte egy példányát azon alázatos kérésem mellett vagyok bátor Méltóságod-nak hodoló alázattal átküldeni, hogy ugyan ezen 3000 példányban nyomtatott munkámból 1500 példányt Méltóságod a magyar akade-mi javára, mint tőlem kitelhető áldozatot ingyen elfogadni kegyeskedjék.

Ezen könyveim Fischer Károly Budán a Vizivárosban lakó könyvkötőtől pár nap mulva átvehetők. Ugyan ezen munkámnak 1250 példányát a pes-ti evangelikus iskolának szinte ingyen engedtem át.

Megvallom: meghallgatást nyerve személyesen akartam e kérelmemet Méltóságod-nak előadni, de eszembe ötlött, hogy a Méltóságos Ur perczei a haza kincsei, melyeket a hazától elrabolni bün. Most sem lennék bátor ezen alázatos kérelmemmel Méltóságodhoz járulni, ha nem hinném azt, hogy a 29 és következő lapokon látható sorok Tekintetes Arany János akademiai titkár urat, kellemetlenül fogják érinteni, mert azon lapokon a fenntisztelt úr kisebb költeményeit talán túlszigorral is birálltam meg.

Ki is magamat nagybecsü kegyeibe alázattal ajánlván hodoló tisztelettel maradok

Méltóságodnak

Kelt Budán 18/7 865.

legalázatosabb szolgája
Sréter Kálmán

1347/65

Jegyzéke

Azon pénzbeli kiadásoknak, mellyeket a debreczeni reform. Collegium ügyvédje Tóth Antal a Rhédey László féle hagyatéki tömeg javára sajátjából előlegezett, és most a magyar tudományos Academia és Magyar Nemzeti Szinház nyugdíj intézet részéről a debreczeni letéti pénztárra utalványozhatni kér.

1.) úti költség 1859 apr. 14. Piskoltra, Nkárolyba és Szathmárra; u. m.:

a.) fuvarbér 6 napról 5 frtjával	— 30
b.) 6 napi napdíj 2 forintjával	12.
c.) Előleg Ügyvéd Bajay Károlynak Szathmárt	10
d.) Bélyeg az örökösi nyilatkozathoz, és ügyvéd helyettesítéshez	— 72
	52 / 72.

2.) 70 darab levél postabére B/alatti vevények szerint 27. 11

oldalösszeg 79 / 83 kr.

Általtétel 79 83.

3.) Az 1861-ki korszakban bélyeg nélkül a Megyéhez beadott betáblázási és kitáblázási kérvényekért büntetés C. D. b. alatti nyugtás szerint — 6. 67.

4.) Idei utazásom költségei; u. m.

a.) vasuti fuvardíj Debreczenből Pestre és vissza poggyászszal együtt — 20.

b.) vendéglői ellátás f. e. Junius 8. 9. 10. 11 és f. e. Jul 22. 23. 24. napjain 7 napról 4 frtjával — 28

134 f 50 kr.

Pesth 1865 Jul 24

Tóth Antal
ki debr. reform. collegium ügyvédje.

134 f 50 kr.

A Debreceni Collegium t. letéti pénztári Hivatalának

T. Tóth Antal ügyvéd urnak belöl jegyzett 134 f 50 krros eljárási költség jegyzéke azon kéréssel tétetik át, hogy azt a fent czimzett Pénztár hivatal a letétben levő Rhédey-féle pénztári maradványból kielégitvén, a nyerendő nyugtával együtt jelen iratokat pámadásához csatolja. Kelt Pesten Aug 25 1865.

E. Dessewffy Emil
a m. t. ad. Akad. Elnök

A fenirt 134 f 50 kr felvettem Mart 1 866

Tóth Antal
colleg. ügyv.

: 134 f 50 kr.

LXIII

3

1 ob.

4/

3 kr

1865 aug 25.

Rhédey letéti pénztárra illető

3

T. A.

Ischl den 22ten Aug. 855.

Werthester Freund!

Ich bitte es zu entschuldigen, wenn ich einige Tage hindurch nicht dazu gekommen bin, Ihre letzten Schreiben zu beantworten, in Folge dessen ich Ihnen den gewünschten Empfehlungs Brief an den Hochgeschätzten Hrn Airoldi, und auch eine Copie desselben, damit Sie wissen, was ich Ihm geschrieben habe, hiemit anschließe.

Ihre Gesuch habe ich meinem Durchlauchtigsten Gebieter vorgelegt, höchstwelcher nicht abgeneigt ist, demselben eine Folge zu geben, aber mir bedeutet, beim so vielen Ansuchen, welche von allen Seiten, u. noch neulich nach dem Brand von Ischl

an

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

an Ihre generositet, u. Mildthätigkeit
gewendet werden. Für jetzt wußte Sie der
financiellen Lage zu Folge, sich über
die Bitte aussprechen zu können; Auch
behält Sie sich vor, die Sache noch mit
Ihrem durchl. Hr. Gemahl, u. übrigen
Familien-Gliedern zu besprechen!

Es thut mir ungemein leid, dir keine
erfreulichen Nachrichten geben zu kön-
nen; aber wenigstens werde ich dafür
sorgen, daß die Sache nicht in Vergessenheit
gerathe!

Den Kirchen-Gemeinde habe ich den Brief
zur

zur Bestellung eingehändigt.

Frau v. [illegible], der auf seiniger Wege zum Besuch
hier ist, grüßt dich freundlichst – ohne so wei-
ter jeder Alle – ich aber bleibe deinem
freundlichen Wohlwollen empfohlen

Dein

alter Fr., u. Br.
Szécsen

[illegible]

1349
1865

Wien, 23ten August 1865.

Lieber Emil!

Deinem Wunsche zufolge habe ich an Airoldi geschrieben und ihm Deinen Brief an mich beigeschlossen, der Alles enthält was er in Deinem Interesse zu wissen nothwendig hat.

Der Chef der Administration des Kaisers Ferdinand ist Hofrath Gehringer, welcher so viel ich weiss, das Vertrauen der Kaiserin Maria Anna als bewährter sicherer Geschäftsmann vollständig geniesst; ich glaube es wäre auch ein geeigneterer Zeitpunkt für Dein Anliegen, ein solcher gewesen, in welchem sich Ihre Majestät zu Hause befunden hätte, jedoch ist diess vielleicht nicht unumgänglich nothwendig, indem ja die Entscheidung auf Dein Ansuchen auch nach ihrer Rückkehr erfolgen kann, und ich nicht weiss ob Dir Deine Verhält-

1350/1865

nicht es gestattet hätten in jenem späteren Zeitpunkt
die Reise dahin anzutreten.

Vale et fave, indem ich glaube Deinem Begehren
so gut es mir möglich nachgekommen zu seyn, wozu
ich auch immer selbstverständlich mit großem Ver-
gnügen bereit sein werde, bin ich wie immer

Dein

alter Freund

Grünne

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Az 1865ik évi September hó 26án Pesten tartott teljes tanácsülés jegyzőkönyvének kivonata.

20501. Leérkezett a Nm. m. kir. Helytartótanács f. é. Julius 25én 56277 sz. a. kelt következő tartalmu kegyes intézvénye:

„Minthán a f. é. Julius 10én 11295 sz. a. kelt jelentés tartalma szerint mind azon nehézségek, melyek a Gróf Széchényi István emlékére tervezett szobornak a lánczhid előtti tér közepén leendő felállitása ellen, részint az ezzel összekapcsolt költségek szempontjából felmerültek, az által, hogy a szóban levő szobor talapzata nem lépcsőzetes emelvényből, hanem nagyobbszerü gránit vagy bazalt kőtömegekből állandó – immár elenyésztek; ez igazgató kir. kormányszék az érintett szobornak a mondott tér közepén leendő felállitásába maga részéről most annyival is inkább belenyugszik, minthogy elvileg ugyan ezt jelenté ki m. é. Julius 2án 49647 sz. a. kelt első intézvényében is, s csupán a kivitel tekintetében a város részéről akkoriban felhozott nehézségek következtében vált egy másik hely kitűzése szükségessé.”

E k. kormányszéki intézvény eredetben a mellékletekkel együtt a levéltárba teendő, – annak tartalma pedig Gróf Dessewffy Emil urral a Magyar tud: academia s a Szechényi szobor emelése ügyében eljáró bizottmány elnökével f. é. február 8án 3531 sz. a. bemutatott kérvénye elintézésében, – továbbá a gazdasági bizottmánynyal, a mérnöki és főkapitányi hivatallal tudomás és szükség esetén az ügy előmozditása iránti intézkedések megtétele végett jkv. kivonatban közöltetni rendeltetik. –

Kelt mint fent.

Kiadta Pékey Imre jző

1351/1865

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Gf. Dessewffy Emil
[illegible]

~~127~~ 158/a

Tiger ell.
~~[illegible]~~

19.

Méltóságos Gróf, 's Magyar Akademiai Elnök Úr,

Kegyes Uram!

A jövő év tavaszán épitendő Kazinczy féle Mausoleum-
mostára megkivántató kőnek erdélyi ura-
dalmomból ingyen leendő kiadatására végett
Szentiványi Ő Exjának irott levele folytán
nem késem Méltóságodat tisztelettem
mellett értesiteni: hogy a S. Csabai ha-
tárban nincs az uradalomnak – kőfaragó
munkára alkalmas köve, – hanem lenne
a Szente uradalmi - Felkibányi, – vagy
új Kusai [?] - kőbányáiban, – melyből – ha
különben a távolság nem lenne akadály,
– szivesen fog az uradalom által in-
gyen engedtetni a megkivántató kőmen-
nyiség, a vágatási, és faragási költség
azonban az alapitvány terhe lenne. –

Egyébiránt az illető kőnek mi-
nőségét csak a hely szinén – az illető

vállalkozó

vállalkozónó tudhatná legjobban meghatározni. – Lehet, hogy a széphalomhoz legközelebb lévö kö bányából meg legjobb kö lenne kapható. –

Többire – azon reményben – hogy tán még e rövid idö alatt lehet szerencsém ezen tövet felöl Méltóságoddal itt S. Patakon személyesen értekezhetni, – magamat kegyeibe ajánlva mély tisztelettel maradok

Méltóságodnak

S. Patakon October 21ᵉⁿ 1865.

alázatos szolgája
Jóga Antal
tanár igazgató.

1352
1865

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1353
1865

Nápoly 1865 october 22.
bb. Akadémiai [illegible]

Igen tisztelt Komám Uram!

F. h. 16-ki igen becses sorait benső örömmel vettem, s igen igen köszönöm kutatásaim sora iránti szíves közleményeit. Sajnálattal kell mindazonáltal, hogy az akadémiai jegyzőkönyvben csupán 21 oklevélről van szó, holott a nyár folytán 39 oklevelet juttattam az Akadémiához két rendbeli küldeményben; s valamint akkor választ nem nyertem, úgy az Akadémia f. h. 2-ki ülésében rólam tett említésről is, ha t. Uraságod nem értesít, semmi tudomásom nincsen. Szíves igen kérném, hogy a titkári hivatal az Akadémia jegyzőkönyvéből az engem érdeklő részt közölhetné velem, valamint egy-egy küldeményem vétele iránt is néhány sorral megnyugtathatna. Így nem tudom, a september 2-án küldött 18 igen becses s Arany János [illegible] [illegible] okmány, valamint az e hó elején magán alkalommal, bizonyos Péter Bélával (Péter zongorakészítő fiával) küldött

én folytatom a munkát, mert belátom, hogy hazai tudományosságunknak hasznot teszek vele.

Köszönöm a hazai jó híreket. Kívánom hogy a Magyar Hongyűlés Önt – bizonyára egyik legérdemesebb s legszilárdabb jellemű férfiát – nemsokára szintén körébe [illegible] – mi ha megtörténik, meg vagyok győződve, hogy a magyar emigratio általános s hazafias része [illegible] követni fogja Önt, bizonyos lévén, hogy akkor az ügy [illegible] [illegible] válik.

Üdvözli Önt Boggáék, azaz Bogga Róza (de Runda) s az anyja. Nem győzik említeni, az öregjök (ki egy év óta meghalt, s ki 48ban Önnek alárendeltje volt), mily rendkívüli tisztelettel viseltetett Ön irányában utolsó percéig.

Ha alkalmilag is igen tisztelt nejének kézcsókolásomat s saját s nőm üdvözletét vele tudatná, nőm Önt is hű üdvözli.

Magam pedig változhatatlan tisztelettel maradok

örök s igaz híve
Óváry Lipót

U. i. Ha kívánja, kikérés nélkül néhány okmánymásolatomat, a 15-ik századból Beatrix Királyné [illegible] idejéből, küldtem haza 35 darabot az Akadémiának.

könyvet (a Kal. Academia kiadmányai) megérdemli.

Bocsássa meg igen tisztelt Titoknok uram, hogy e részben Önnek tapasztalt szívességéhez bátorkodom folyamodni, ezennel kegyeskedjék, ha alkalmilag valamely akademiai tagtársának írni talál, ez iránt megjegyzést tenni. Én több jeles munkát küldhetnék az Akademiának, ha legalább [illegible] nyugtatna meg, mely az illető személy előtt némi igazolásomul szolgálna.

Most egy régi görög kéziratot tartalmazó igen becses mű van kezemnél, melyet az Athéni Archivum mint legújabb kiadmányát csereviszony megindítására küld az Akademiának; ez azonban igen vastag levén, s az előírt 200 grammot túlhaladván, postán küldeni nem lehet; alkalmat kell tehát várnom, melylyel e művet biztosan megküldhessem.

Az anyagi érdeket illetőleg, igen könnyű 15 ftért egy ívet lemásolni, vagy tán néha ki-

másoltatni Florenczben, Londonban, hol rendezett levéltárak vannak, s hol nehány ezüst kimutatást a szükséges okmányok, s hol egyének is vannak, kik pénzért másolnak. De az anjoui regesták csupán a családi okmányokból vannak indexxel ellátva, s ez is igen zavaros; a diplomatiai okmányokat nyomozni kell, ezután oly nehéz s változó az anjoui paleographia, hogy csak kevesen tudják interpretálni, s ezek nem olyan emberek, kik pénzért dolgoznak. Különben is a nápolyi Archivum a két bourbonista hivatalnok elmozdíttatása után, most csak igen csekély számú tisztviselővel bír. Így tehát egészen magamnak kell kutatnom s másolnom, vagyis inkább átírnom, s néha hetekig dolgoznom, míg egy okmányt kifürkészhetek. Egyébiránt itt nem a másolás - habár ez is elég nehéz - de a nyomozás a fődolog. Hogy aztán egy nyomtatott ívet megtöltsek, [illegible] kell izzadnom. Mindennek daca[illegible]

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Jegyzéke

a magyar orvosok és természetvizsgálóknak 1865^{i} augusztushóban tartott XI. nagygyüléséből a magyar tudományos Akademiának hozott könyveknek:

1. A magyar orvosok és természetvizsgálók Maros-Vásárhelytt tartott X. nagygyüléséenek történeti Vázlata. Pest. 1865.
2. Névsorozata azon ipar-, régészeti és műkiállitásnak, mely - - - Posonyban rendeztetett. 1865^{i} aug. 27^{én}
3. Kubinyi Franz v. Johann S. Petényi's Biographie. Pest 1865.
4. Brassai Sámuel: Nem csak az anyag halhatatlan! Kolosvárt 1865.
5. Knöpfler Vilmos: Emlékbeszéd Schmidl Adolf, Lang Ferencz és Zipser András felett. Pest. 1865.
6. A Maros-Vásárhelyi országos kórház történeti leírása.
7. Posony és környéke – térképpel és több ábrával. Posony. 1865.
8. Napi közlöny. Posony 1865. (összesen 7. szám)

470/K 1865. A fönebbi könyvek és érem áttétetnek a könyvtárba s illetőleg az éremgyűjteménybe, e jegyzék visszavárása mellett. Pest, oct. 28. 1865.

Arany János
titoknok.

A m. Ak. Könyvtárba átvettem
Pest oct. 28. 65.

Budenz
alktnk.

1354/1865

A magyar Orv. és természet-vizsgálók gyűlése alkalmával Pozsonyban kiadott érmet a m. Akadémia éremtára számára átvettem

Pest 1866. Okt. 27én Rómer

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Tekintetes Magyar Academia!
Nagy kegyeségü Uraim!

Értésemre esvén, miként a Tekintetes Academia palotájában több szolgai álomás leszen betöltendő, ezen helyek egyikének elnyerése végett egész tisztelettel batorkodom folyamodványomat benyujtani.

Szülöttem Pest Megyében Pilis Szánton 1821. s nötlen vagyok, isten kegyelméböl ép es egeséges minta 1 és 2 alatti okmanyaim igazolyják.

A Magyar, német és tót nyelveket jol értem s folyolag is beszélem, az olaszt hasonlout értem de nem beszelek folyolag. Irni, olvasni s számolni tudok, s ha kissebb öszvegü Cautio kivántatik azt képes vagyok letenni.

1839^{tól} 1843^{ig} mint a cs: kir: közvitez Olasz honban szolgáltam de a gyenge éghajlat hatván egeségemre elbocsáttatám.

1843^{tól} 1846^{ig} az apai ös háznál vóltam Pilis Szánton.

1846^{tól} 1852^{ig} Tallián Uraságnal Abonyban továbbá Gr: Forgách Mariánál Becsben.
Varga Lajos urnál Pesten.
Baumgarten Bancárnál Bécsben.
Latinovits családnál, Törtelen.
Cs: kir: Udvari tanácsos és jogtudor Neumann úrnál Bécsben.
Früvirth családnál Bécsben.

1355/1865 (+2)

Néhai Abdul Ő Felsége udvari Török követségnél
cs: Török major Achmed Sirri ő Nagyságánál Bécsben,
a melléklet bizonyitványoknál fogva józanul és
hiven szolgáltam.

Mely szolgai éveimnek kegyesen leendő figyelembe vetelét kérvén és magamat ajánlva maradok

A Tekintetes Academiának

Alázatos Szolgája
Mentsik Imre.

Pest 1864 ki Oktober 30 kán

Lakásom, ujvilág utcza 8 szám.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

65

A
Tekintetes Magyar tudomanyos
Academiához Pesten.

Mentsik Imre a melléklet
Bizonyitványok alapján
a czimzett Academiá Palo=
tájaban egy szolgai álomás
elnyeréséért esedezik.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

+ 2 másol

X/30

Löbliche Direktion!

Von dem Gesichtspunkte ausgehend, dass die modernen Bank- und Kreditinstitute berufen sind, die im Stadium der Decadence befindlichen Sparkassen für den Mittelstand wenn nicht zu ersetzen doch wenigstens zu vervollständigen, möchte ich mir erlauben Eine Löbliche Direktion darauf aufmerksam zu machen, dass nächst den gewöhnlichen Modalitäten der Cassenscheine auch noch ein Modus möglich ist, durch dessen Benützung es Ihnen nicht schwer fallen dürfte, Ihrem Institute jene kleinen Kapitalien zuzuführen, die ein nicht bloss zeitweiliges Placement suchen, sondern die Ihnen auch für längere Zeit anvertraut würden. —

Die Schwierigkeiten, mit welchen ein Institut, wie das Ihrige, bei der Emission von Cassenscheinen zu kämpfen hat, liegen vorzugsweise in dem Umstande, dass derartige Einlagen viel zu mobiler Natur sind, und durch die kurzen Kündigungsfristen Verlegenheiten berei-

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

ten können, gegen welche Sie sozu-
sagen machtlos sind. –

Man müßte daher Cassenscheine mit
längerer Kündigungsfrist emittiren,
um denselben jene Mobilität zu ent-
ziehen, durch welche sie für ein Institut,
wie das Ihrige, gleichsam werthlos
werden. –

Um aber auch das Publikum zu
bestimmen, jene Capitalien, für die
es durch längere Zeit keine Ver-
wendung hat, bei Ihnen einzulegen,
würde ich mir erlauben Ihnen vor-
zuschlagen, Ihren Cassenscheinen
folgenden Modus zu geben und zwar:

1. 5 % tige Cassenscheine mit Abzug der
dreimonatlichen Zinsen, die dem Ein-
leger sofort auf die Hand gezahlt
werden, wogegen er die Einlage
vor drei Monaten nicht zurückerhält. –
Wollte er jedoch sein Geld noch vor
Ablauf dieses Termins zurückver-
langen, so muß er den vollen Betrag
der im Vorhinein empfangenen Zinsen
zurückerstatten, wodurch die Anstalt
das Benefice erlangt, die Einlage
eventuell durch vier oder sechs Wochen
ohne Zinsenzahlung benützt zu haben. –

2. 5½ % ige Cassenscheine mit Abzug der
sechsmonatlichen Zinsen, die dem Einle-
ger gleichfalls im Vorhinein auf die
Hand gezahlt werden, wofür er sich

denn auch stillschweigend verpflichtet, die Einlage vor Ablauf der nächsten sechs Monate nicht zurückzuverlangen. – Sollte er jedoch sein Geld früher zurückverlangen, so vergütet er der Anstalt, falls dies noch vor Ablauf der ersten drei Monate geschieht, die im Vorhinein erhaltenen Zinsen, wogegen er nach Verlauf der ersten drei Monate gegen Erlag einer Provision, die dem sechswöchentlichen Zinsengenusse entspricht, seine Einlage zurückerhält. –

3. Cassenscheine zu 6% mit sofortiger Zinsenvergütung von 12 Monaten. Diese letztere Modalität der Cassenscheine ist jedoch nur da zu empfehlen wo es sich um Einlagen handelt, von denen man im Vorhinein weiß, daß sie Jahre lang der Anstalt zur Verfügung bleiben. Doch soll auch dieser Kathegorie von Einlagen das Benefice eingeräumt werden, dieselben gegen Vergütung einer Provision, die dem dreimonatlichen unentgeldlichen Zinsengenusse entspricht, reklamiren zu können. –

Es ist dadurch Niemanden die Disposition über sein Eigenthum entzogen, während für die Anstalt die Chance entsteht, daß ihr Einlagen dieser Kathegorie sechs Wochen und eventuell drei Monate lang ohne Zinsvergütung zur Verfügung gestellt werden.

Da die Anstalt sich übrigens bei allen ihren Zinsbestimmungen ohnedieß vorbehalten kann, nach Gutdünken die jeweilig nothwendig werdenden Änderungen vorzunehmen, so ist ihr die Möglichkeit geboten, diese Bestimmungen nach Maßgabe der jeweiligen Geldverhältnisse zu modifiziren, und in ihrem Interesse zu ändern. —

Fassen wir nun die Vortheile zusammen, welche sich aus dieser Combination ergeben, so sind sie für eine Anstalt die ihr Augenmerk auf die Belehnung ihrer Pfandbriefe richtet, nicht hoch genug anzuschlagen. Abgesehen davon daß sich aus den Cassenscheinen diese Cathegorie der Kasse zu einer Ausstattungs- und Altersversorgungscasse gleichsam von selbst heranbildet, weil Jedermann seine Ersparnisse gewiß lieber in stets realisirbaren Cassenscheinen, bei welchen auch noch überdieß Zins- und Zinseszinsen berechnet werden, placirt, als sie einer eigentlichen Versicherungsgesellschaft anzuvertrauen die ihm am Ende auch keine größeren Vortheile bietet, und ihn noch dazu zwingt, auf die Disposition über sein Geld zu verzichten. Dazu kommt überdieß auch noch der Umstand, daß man die Sparcassen vielleicht bewegen könnte, einen großen Theil ihrer Einlagen in langsichtigen Cassenscheinen placiren. —

Ich gehe sogar noch weiter und behaupte, daß man es den Sparkassen zur Pflicht machen muß, ihre Einlagen in dieser Weise, wenn auch nur theilweise zu plaziren, weil sie dann auch in den Stand gesetzt werden, ihren Einlegern einen höheren, als den vorsündfluthlichen vierpercentigen Zinsenertrag zu gewähren. — Gelingt es nur erst, das Publikum an diese Modalität der Kassenscheine zu gewöhnen, so werden der Anstalt auch noch weitere Capitalien zuströmen und der Erfolg dieser Maßregel ist als gesichert zu betrachten. —

J. Hosky

Ofen. Festungsgasse 514.

Tisztelt Igazgató Tanács!

Midőn a mult évben a tisztelt magyar Akademiához a könyv-
kötői munkálatok átengedéseért bátor valék folyamodni,
nem keresetvágy által indíttattam, hanem azért tevém, mi-
vel egyrészt különös szerencsének tartám a hazai legelőbbke-
lő tudományos intézetet szolgálhatni és másrészt remélhe-
tém, hogy mesterségemnek a külhonbani haladásából és
kiképződéséből merített javításokat és találmányokat oly
nagyszerű és értékes könyvtárnál érvényesíthetem, és ez által
bizonyságát szolgáltathatom annak, hogy csekély bátorítás
mellett e hazai ipar a külföldivel teljesen mérkőzhetik.

Hogy valóban csak is e nézpont vezetett a
munkák átvállalásánál, annak bizonyítására szolgál
szerfelett mérsékelt árszabásom és eddigi kötéseim mi-
nősége. Számláim öszegének a készített kötések számá-
hoz és azok mind belső mind külső minőségéhez való
öszehasonlítása minden szakférfit meggyőzend arról,
hogy e munka részemről áldozat nélkül nem járhatott,
mely csupán csak az által lett kevésbé érezhető, hogy mes-
terségemet gyárilag űzöm és a munkát könyítő legujabb
gépek birtokában vagyok. Semmikép sem túlzok, ha
mondom, hogy az eddig bekötött 4000 könyvdarabnál az
intézet részére mintegy 800 ftnyi megtakarítást tettem
lehetővé.

A mondottak után, melynek igazságát öndi-
csérét nélkül tovább fejtegetnem lehetetlen, a tisztelt Igaz-
gató Tanács úgy hiszem, nem fogja tőlem megtagadni azon
elismerést, hogy a vett megbízásnak tőlem kitelhető min-

ad 1356

1865

den módon és a tiszteltt Akademiának, hogy ne mondják többet, legalább teljes megelégedésére megfeleltem.

Ezen öntudat bátoritásul szolgál arra, hogy a Tisztelt Igazgató Tanácshoz azon alázatos Kérelemmel forduljak, miszerint nekem megengedni Kegyeskedjék, hogy magam a magyar tudományos Akademia Könyvkötőjének nevezhessem.

Annak igázolására, hogy a Tisztelt Igazgató Tanács ezen engedélylyel egyébként is méltatlant nem tüntetne ki, ide csatolom A. alá azon okleveleт, melylyel Buda sz. K. főváros engem polgárai sorába vett fel.

Midőn végre még felemlitenem, hogy több év óta méltóságos Gróf Károlyi István úrnak dolgozom és legujabban több esztergami egyháznagyok Könyvtárainak bekötésével bizattam meg, a kikre üzleti Képességemet és szilárdságomat illetőleg bátran hivatkozhatom, – alázatos Kérelmem Kegyes teljesitése reményében maradok

A Tisztelt Igazgató Tanács

lekötelezett szolgája

Érczhegyi Ferencz
polgári könyvkötő mester.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

484/R.

Nagyságos kir. Tanácsos úr!

Érczhegyi könyvkötő folyamodását, melyben „akadémiai könyvkötő" czímért esedez, a f. é. october 30-án tartott összes ülés határozata folytán, szerencsém van a mellékelt oklevéllel együtt, idezárva áttenni az Akadémia könyvtári Bizottságához, véleményadás végett.

Tisztelettel maradván

Pest, nov. 6. 1865.

Nagyságodnak

alázatos szolgája
Arany János
titoknok.

Ngos Toldy Ferencz úrnak.

Méltóságos Gróf úr!

A folyó évi április havában azon alkalommal a midőn a t. Akadémia butorait, különösen pedig a titoknoki hivatalban való szekrényeket fényesitettem, az a szerencsétlenség történt rajtam, hogy az emelés közben egy ér bennem megszakadt. Ennek következtében én folytonosan betegeskedem, sőt már a helybeli kórházban is harmadfél hétig feküdtem, a nélkül hogy ki tudtak volna gyógyitani.

Esedezem ennél fogva mély alázatossággal, hogy miután a keresetre betegségem miatt teljesen képtelen vagyok: részemre valami kis pénzbeli segedelmet kegyesen utalványozni méltóztassék.

Pesten, 1865, Nov. 4.

Méltóságos Gróf úr

legalázatosabb szolgája
Szabó József
(lakásom József-város
bornyútér 18. sz.)

1357
1865

Hogy a' folyamodó valóban az Aka-
demiában dolgozott 's szorgalmas
ember, bizonyíttatik.

[illegible]
Arany János
titoknok

Tíz forint o. e. kegyes
adományul utalvá-
nyoztatik.

Nov. 10. 865

G. Dessewffy
elnök

718

Méltóságos
Gróf Dessewffy Emil úr-
hoz, mint a magyar tud.
Akadémia elnökéhez

alázatos folyamo-
dása

Szabó József asztalosnak.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Kivonat

az 1866. nov. 5-iki kisgyűlési jegyzőkönyvből.

262. Olvastatott Csengery Antal
akad. jegyzőnek a mlgos elnök úr-
hoz intézett következő levele: „Mélgos
Elnök úr! A Magyar Földhitel inté-
zetnél újabban elfoglalt állásom s a
képviselői teendők, melyek már e
hó folytán ismét igénybe vesznek, kény-
szerítnek, hogy a M. Tud. Akadémiá-
nak bennem helyzett nagy becsű bizal-
mát, melyet kiérdemelni mindig
legfőbb törekvésem volt, megköszönvén,
fölkérjem Mlgodat mint ezintézet elnö-
két s általa a M. Tud. Akadémiát
hogy a jegyzői tollat, melyet évek óta
szerencsém volt vezetni, kezemből át-
venni s addig is, míg e részben, szabad-
szerűleg, a nagygyűlés intézkedhetnék,
ideiglenesen, oly tagra bízni méltóztassék,
aki több időt szentelhet e tisztnek, mint
a mennyivel én, fentebb érintett elfoglal-
tatásaim mellett, ezentúl rendelkezhetném.

Az Akadémia élénk sajnálatát
fejezé ki e lemondáson, mely által egy
oly derék tisztviselőjétől fosztatik meg, ki
húzamos évek során nemcsak jegyzőköny-
veit vezette buzgón, avatott s velős tollal,
hanem e mellett hosszabb időn keresztül a
titoknoki hivatal teendőit is, részéről min-
den anyagi jutalom nélkül, végezte; s az
Akadémia mindennemű ügyeiben éles
belátása és tanácsai által célszerű javí-
tásokat létrehozni buzgólkodott. Remé-
li azonban e tudományos intézet, hogy
mint rendes és bizottsági tag ezentúl is
ép oly szívesen áldozza magas tehet-
ségeit ügyeinek; midőn tehát a múltra
nézve köszönetet mond, fölkéri egyszer-
smind a jövőre, hogy Akadémiánk mű-
ködéseit az eddigi készséggel támogatni
szíveskedjék.

1358
1865

In Deutschland sind die Universitäten die Hauptcentra der Thätigkeit: doch auch von den zahlreichen Gymnasien, an denen **Bopp's** Schüler wirken und sein Name in Ehren steht, hoffen wir noch auf bereite Unterstützung. Von Leipzig her sind auch von Buchhändlern schon namhafte Beiträge in Aussicht gestellt. **Bopp's** Vaterstadt Mainz, Herrn Bürgermeister Schott an der Spitze, rüstet sich ihren berühmten Sohn durch allgemeinere Theilnahme zu ehren. Und hier in Berlin, der Stätte von **Bopp's** langjährigem Wirken, wo aus naheliegenden Gründen die eigentliche Sammlung erst jetzt beginnen soll, wird sich das Interesse für die **Bopp**-Stiftung, wie mit Zuversicht zu erwarten steht, nicht blos auf den engeren Kreis der Schüler, Freunde und Kollegen **Bopp's** beschränken, sondern auch auf den weiteren Kreis aller Derer ausdehnen, welche die Wissenschaft und ihre Coryphaeen zu ehren sich selbst zur Ehre schätzen. — Es lag nicht in unserer Absicht, in Deutschland den Weg öffentlicher Aufforderungen einzuschlagen, indessen schreiben wir der Aufnahme unserer Einladung in einige Zeitungen, insbesondere in die Augsburger Allgem. Zeitung, einen wesentlichen Theil des bisherigen Erfolges zu. Namentlich hat Se. Majestät der König Johann von Sachsen, auf Grund eigener früherer Studien von hoher Verehrung für **Bopp** erfüllt, aus eigener Bewegung der Stiftung den ansehnlichen Beitrag von 200 Thlrn. überwiesen.

Ein besonders willkommenes Zeugnifs der Theilnahme an unserm Unternehmen waren uns auch verschiedene Zuschriften, welche sich über die etwaigen bei der Stiftung ins Auge zu fassenden Zwecke ausliefsen und Vorschläge dafür enthielten. So lange freilich die Summe, über welche die Stiftung zu disponiren haben wird, nicht annähernd feststeht, läfst sich auch über die Zwecke derselben begreiflicher Weise keine irgend welche Entscheidung treffen. Wir dürfen aber wohl das Vertrauen in Anspruch nehmen, dafs die gegen uns geäufserten Ansichten bei der schliefslichen, in Gemeinschaft mit dem Jubilar zu treffenden, Bestimmung und Vereinbarung darüber in reifliche Erwägung kommen werden. Die bisherigen Vorschläge der Art sind in, den dazu nöthigen Mitteln nach, aufsteigender Reihe die folgenden:

1) ein Stipendium für einen oder mehrere Studirende an der hiesigen Universität: —
2) ein desgl. an einen jungen Gelehrten, der seine Studien bereits vollendet hat, zu Fortsetzung derselben, wo es auch sei: —
3) Preisaufgaben: —
4) Preise für Abhandlungen oder gröfsere Werke, oder Druckunterstützung dazu.

Diese verschiedenen Weisen der Verwendung würden sich alle auf das von **Bopp** erschlossene Gebiet des Sanskrit und der vergleichenden Sprachforschung, mit besonderer Berücksichtigung des indogermanischen Völkerkreises, beziehen. — Je gröfser die Zahl und Höhe der Beiträge sich gestalten wird, ein desto höheres Ziel wird es möglich sein, der Stiftung zu stellen. Und je nach dem wird dann auch voraussichtlich sei es die hiesige Universität oder sei es die hiesige Akademie der Wissenschaften um ihre Beihülfe für deren zukünftige Verwaltung anzugehen sein.

Um nun übrigens rechtzeitig in die definitive Berathung über die Zwecke der Stiftung eintreten zu können, erscheint es als geboten, einen Termin festzusetzen, bis zu welchem wir um Zusendung der Beiträge ersuchen müssen. Wir setzen dazu den ersten April 1866 an. Natürlich werden auch später eingehende Beiträge noch mit Dank angenommen werden, wie denn ja die Vermehrung des Stiftungs-Kapitals immer offen bleiben wird. Aber die Bestimmung über die Zwecke der Stiftung wird wesentlich von dem an dem angegebenen Datum erreichten Bestande abhangen.

Berlin, den 5. November 1865.

Das Comité der **Bopp**-Stiftung.

1359 / 1865

Gedruckt bei A. W. Schade in Berlin, Stallschreiberstr. 47.

Ew.

beehren wir uns hiermit einen ersten Bericht über das bisher in Sachen der **Bopp**-Stiftung erreichte Resultat zu übersenden, mit der ergebenen Bitte, außer eigener Kenntnißnahme, auch durch gefällige Mittheilung desselben in Ihrem Kreise das Interesse für die Stiftung, so weit es möglich beleben und eventual. auch der Annahme von Beiträgen dafür, zur Weiterbeförderung an uns, sich gefälligst unterziehen zu wollen.

Der Zeitpunkt, in welchem wir unseren „Aufruf zur Gründung einer **Bopp**-Stiftung" versenden konnten — es geschah dies Mitte Juni — war wenig günstig, da die Nähe der Sommerferien die Entwicklung einer eigentlichen Thätigkeit für die Stiftung nicht recht gestattete. Wenn trotz dessen jetzt schon, also ehe noch die verschiedenen Comités ihre meist eben erst auf den Beginn des Wintersemesters verlegte Wirksamkeit entfaltet haben, allein von außerhalb bereits eine Summe von 1000 Thlrn., in c. 80 Einzelbeträgen von einem bis zu funfzig Thlrn., auf den ersten Anlauf hin gezeichnet worden ist, so darf dies wohl als ein sprechender Beweis für die hohe Verehrung gelten, welche **Bopp's** Verdiensten um die Sprachforschung gezollt wird.

Insbesondre freudig ist die lebhafte Theilnahme des Auslandes zu begrüßen. In Frankreich zunächst ist bereits im Sommer in Paris ein specielles Comité für die **Bopp**-Stiftung zusammengetreten, bestehend aus den Herren Bréal, Egger, Mohl, Regnier, Reinaud, Renan, die auch einen besonderen Aufruf erlassen haben, der in den Debats, im Temps und andern Journalen erschienen ist. Auch in Straßburg hat sich dem Vernehmen nach ein Subcomité gebildet. — In England hat Herr Rost, Secret. R. As. Soc., die Verbreitung unsres Aufrufes übernommen. Herr N. Trübner hat denselben in seinem trefflichen American and Oriental Record wiederholentlich in englischer Uebersetzung veröffentlicht, und sich zur Annahme von Beiträgen bereit erklärt. Die Bildung eines besonderen Comité's hat Herr Goldstücker in Aussicht gestellt. — In Holland unterziehen sich die Herren Leemans und Kern der Einsammlung von Beiträgen. — In Belgien hat Herr Nève in einem längern Artikel darüber in der Revue de l'instruction publique en Belgique Sept. et Oct. p. 341—52 dazu aufgefordert: — desgl. in Italien Herr A. de Gubernatis in seiner Wochenschrift Civiltà Italiana (25. Juni). — In der Schweiz ist Herr Schweitzer-Sidler in Zürich, in Schweden Herr Tornberg in Lund, in Finnland Herr Ahlquist in Helsingfors, in Russland Herr Schiefner in Petersburg, in America Herr Whitney in New Haven für die Stiftung thätig. Auch aus Indien hoffen wir Beiträge zu erhalten.

Wien 7t November 1865.

Euer Hochgeboren!
Hochgeehrter Herr Baron!

Herr Graf Dessewffy, ersuchte mich während seines Aufenthaltes in Wien mich in betreff der Akademie Medaille an Euer Hochgeboren zu wenden. Ich habe nun die Ehre anzuzeigen, dass

Ein Exemplar in Bronce mit einer Kapsel von papier machée: — f 1. x 10.

Ein Exemplar in Silber 3 Loth im Gewichte, samt Kapsel: — f. 8. —

Ein Exemplar in Gold: fünfzehn bis zwanzig Ducaten (je nach dem Gewichte, welches sich erst während der Prägung genau bestimmen läßt) und für jeden Dukaten 20 kr Façon-Kosten würden.

Indem ich Euer Hochgeboren ergebenst ersuche, mir baldigst, die Anzahl der zu prägenden Medaillen

1360
1865

bekannt geben zu wollen, verbleibe ich
in hochachtungsvoller Ergebenheit
Euer Hochgeboren

ergebenster Diener
Carl Radnitzky
k. k. Professor,
Weißburggasse
N. 4. Wien

P. S. Die von Dr. Henßelmann u. Hr. Graf Desewffy gewünschten Veränderungen an den Prägestempeln, habe ich schon vorgenommen.

Ideiglenes elismervény

A herczeg Eszterházy-féle családi levéltárba tartozó irományok közül, melyek megboldogult néhai Szalay László úr kezénél voltak, átvettem a következendő **hat darab** folio kötet kéziratot:

1) Levelek 1615–1626.

2) Diversae minutae et paria. Responsorium 71.
Pars I.

3) Acta comitis Palatini Nic. Eszterházy
1606–1629. Liber primus.

4) Variae Literae principis Gabr. Bethleni; Georg. Rákóczy etc. Respons. 71.

5) Protocollum Literarum Nic. Olahianarum
Respons. 71.

6) Levelek 1617-től 1651-ig.

Salamon Ferencz

Pest, nov. 18. 1864.

A fentebbi köteteket, melyek eddig az akadémiai titoknoki hivatalban voltak, valósággal elvittem.
április 26. 1865.
Salamon Ferencz

1361/1865

Pest november 16. 1865.

Méltóságos Gróf!

A Széchenyi-szobor mintázására jelentkeztek s tőlem a szükséges segédeszközöket megkapták:

1. 2. 3.) Izsó, Marsalko és Sandház Pesten.

4.) Engel Rómában.

5.) Kugler Pál Rómában.

6.) Kugler János Kőszegen.

7.) Aradi Milanoban.

8.) Faragó József Löősön.

9.) B. Vay Miklós Bécsben.

10.) Schossel András, gr. Schönborn uradalmi szobrásza Munkácson.

Schrödernek, ki még januárban jelentkezett, megküldtem a pályázat szövegét Párisba,

1362
1865

s october 3án írt levelemben kérdést intéztem hozzá, szándékozik-e concurrálni s ha igen, hova küldjem neki a tér- és egyéb képeket? – Válaszát még eddig nem vettem. A küldeményt, előleges kérdezés nélkül, azért nem indítottam útnak, mert Schröder időközben más szállásra költözhetett – s így a küldemény nem jutott volna kezéhez.

Széchenyi Ödön gróftól megkaptam végre a képeket, de nem a kívánt eredménnyel. A grófnak Endertől nincs arczképe, hanem van Einsletől és Taffingertől; ez utóbbiról vett photographiák többszöri kisérlet daczára nem sikerültek s oly sötétek, hogy a grófné nem akarja kiadni s csak egy párt küldött mutatványúl. Einsle képe ugyanaz, melyet Borsos egy nagy photographiai másolásban adott át s most gondolom mél-

tóságodnál van. A grófné állítása sze„
rint ez már évek előtt litographiroztat„
ván, Pesten kapható: — én azonban a kő„
rajz=lenyomatok megszerzését s elküldé„
sét azért nem tartottam czélszerűnek,
mert méltóságod ezen arcz kifejezését
(: a szemek és szájszélek körül:) nem ta„
lálta hűnek. Ha azonban parancsolja, ez
még mindig utánküldhető.

A szobor ügyében nincs egyéb jelenteni
valóm.

Pest városa öt választó kerületéből
háromban a választás eredménye (Deák,
Szentkirályi, Gorove) bizonyosnak tekin„
tetik; a Ferencz= és Leopoldvárosban an„
nyira egyenlők a pártok, hogy az eredmény
az utolsó perczig bizonytalan marad. Sokan

5981

azonban féltik Keményt Ráth ellenében, némelyek pedig Rottenbillert vélik előnyö-ben lenni Horváth fölött.

A vasárnap tartott conferentiára nagy-gyon haragusznak a — hogy is mondjam — Ghyczyék s rá fogják, hogy ez állitot-ta fel a pártkérdést, mi eddig nem volt. (?)

Fogadja méltóságod mély tiszteletem kifejezését, melyel vagyok

Méltóságodnak

alázatos szolgája

Bérczy Károly

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Méltóságos Báró Úr!

Minket, az alulirott Első magyar egyesületi könyvnyomda képviselőit Méltóságos Gróf Dessewffy Emil akademiai elnök úr még a folyó évi julius hó elején — Takács István akad. kiadó ur közbejárása folytán — felszólitott, hogy az akad. nyomtatványok mily árban átvállalása iránt azon ajánlatunkat, melyet már előbb Takács kiadó urral közöltünk, formaszerü alakban hozzá adnók be, a mit mi azonnal még julius hó elején teljesitettünk.

Miután ezen idő óta már több mint 4 hónap telt el, anélkül, hogy mi ajánlatunknak elfogadásáról vagy elvetéséről valamit tudnánk, a minek pedig ránk nézve az a hátrányos következése van, hogy nagyobbszerü művek nyomását el sem vállalhatjuk, attól tartván, hogy azon esetben, ha a Tek. Akademia velünk parancsol, a mások igényeinek csak késedelmesen felelhetnénk meg: alázatosan esedezünk Méltóságodnak, hogy ha a mi ajánlatunk, melyet a mellékletben azon alakban mint azt Méltó. Gróf Dessewffy elnök urnak beadtuk, itt is felmutatunk, a Tek. Akademiára nézve kedvezőbb, mint az Emich ur árai, legyen kegyes a Mélt. Gróf Dessewffy Akad. elnök urnál szóval vagy levél által

1363/1865 (41)

ezügyben közben járni, s oda hatni, hogy mi az akademiai munkát egyik vagy másik kéziratnak hozzánk küldése által legalább e hó folytában tettleg megkezdhessük, vagy ellenkező esetben, hogy e várakozó s ránk nézve nagyon hátrányos helyzetünkből kimenekülhessünk. Mi egyébiránt mindennel t. i. készlettel, gépi és kézi erővel ugy el vagyunk látva, hogy az akademiai munkát minden órában megkezdhetjük, s valamint általában ugy különösen a nyomás tisztaságára és a festék minemüségére nézve a tek. Akademia igényeinek jobban megfelelünk, mint Emich ur, a mint ezt ajánlatunkban is — mely pedig ránk nézve teljesen kötelező erővel bir, kinyilatkoztattuk.

Pesten, november 19. 1865.

Mély tisztelettel

Első magyar Egyesületi könyvnyomda.

Heller József Harsányi György

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

D 1 mellék.

Méltóságos

Báró Eötvös József

urnak

Alázatos tisztelettel.

1865. nov. 19

Árjegyzék.

500 péld.	Archaeologiai Közlemények	pr. iv. frt.	14.
500 "	Mathematikai Értesitő	" "	18.
500 "	Nyelvtudományi " Toldy F.	" "	17.
500 "	Philosophiai " Csengery A	" "	17.
600 "	Nyelvtudományi Közlemények	" "	18.
1000 "	Statistikai "	" "	25.
700 "	" "	" "	21.
750 "	Monumenta Irók	" "	20.
750 "	" Okmánytár	" "	20.
500 "	Történelmi Tár	" "	17.
500 "	Évkönyv	" "	16.
600 "	Jegyzőkönyv	" "	16.
600 "	Almanach	" "	16.
500 "	Üléssor	" "	3.

Pest, november 19kén 1865.

Első magyar Egyesületi könyvnyomda.

Fetter József Harsányi György

ad 1363

…lgeboren
Herrn Joh. [illegible]
Sekr. der königl. ungarischen
…emie der Wissenschaften
in
Pesth

766

Radnitzky.

PEST 26 11

Vienna Nov. 27. 1865
~~1865~~

Wien 25. Novbr. 1865.

Euer Hochwohlgeboren!

Die Akademie Medaillen schreiten in der Prägung vorwärts, wenn auch nicht so schnell als ich Anfangs glaubte. Heute sind 6. St. Gold à 20# à 400. St. Bronze fertig und die größere Anzahl Bronze Medaillen ist vorgeprägt, dass ich bis zum 1. Dezbr. 1000 St. Bronze & 6. St. Gold sicher versprechen kann. — 500. St. Bronze hoffe ich in den nächstfolgenden 8 Tagen noch herzustellen daher auf mehr als 1500. Bronze am Eröffnungstage zu rechnen ist.

Zur Bestreitung dieser Arbeiten als auch zum Ankauf des Goldes (120. St. Dukaten) benöthige ich aber eine größere Summe Geldes, daher ich ergebenst bitte mir eine à Conto Zahlung von f 2000. ö. W. leisten zu wollen. Indem ich daher

Euer Hochwohlgeboren bitte

1865

die zu diesem Zwecke nöthigen Einleitung
bei dem Festkomité treffen zu wollen
u. mir in den nächsten Tagen, darüber
gefälligst zu berichten, verbleibe
ich mich hochachtungsvoll ergebenst
Euer Hochwohlgeboren

ergebenster Diener
Carl Radnitzky
k. k. Professor
an der Akademie
der bildenden Künste

1364
1865

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Sztmihály 5. Dec. 1865

Tek. Titkár Úr!

Mikor e' levelem kezeibe jön, Lónyay utján akkor már tudandja Megyed, hogy család-apai körülményeim micsoda változtatására életmódomnak kényszeritettek;

Jó lesz a' pénzes világ miatt egy kis reclamot tétetni a' Napló és Lloydba, hogy e' miatt a' Föld. hitel Intézet tekintetében nem történik semmi változtatás és annak vezetését továbbra is megtartom.

A.

A házi rendet mikor feljövök Pestre definitive meg fogjuk alapítani. Nem lesz késő. Addig is jó lesz több ~~egy egy~~ jó nagy árkusra azokat nyomtatni:

A pipázás és dohányzás tiltva van.

Es ist verboten hier zu rauchen.

Il est defendu de fumer ici

It is defended (?) to smoking here.

Smoking is forbidden here.

A nagy vestibulumban két, az első és második emeleti csarnokokban, két-két helyen, képtár előtt, nagy lépcsőn két helyen öten kifüggesztve addig is, míg csinos rámákba foglalva megkapnák helyeiket. Ez gyűlésig sem elébb, mert a Dec. 11-e után nem lesz mód az Akadémiát elzárni az [illegible] kívánó nagy publicum előtt. Ezt kérem mindjárt Szkalnitzkynak tudtára adni, ki ezt intézkedjék.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Egyébiránt unszoltam Szkalniczkyt,
hogy a' gázvilágításokat ő füzettel
még 11ke előtt törvényeinek kísér-
letek.

Szkalniczkynak minap írtam
egyéb az ünnepélyre vonatkozó dolgo-
kban is. Jó lesz ha Kegyetek azokról
tudják.

A' napokban még fogok írni.
Legyen szíves Kegyed az én itteni
Plébánosom Dolánszky Alajos számára
is reserválni egy álló helyre való
belépti jegyet a' Terembe – el fog
jönni érette Kegyedhez. – A' feleségem
leányaim, fiam és Marcel bátyám szá-
mára valók iránt írtam már Kegyednek.

Üdvözlettel Dessewffy

Dessewffy fogalmazványa

1

Elnöktársam, Gróf Dessewffy Emil[nek], nem engedvén meg ~~…~~ orvosai, hogy magát azon ~~…~~ fáradalmaknak kitegye, mellyeket az ~~jele~~ [megjelenése] ~~közülésben~~ ra hárultak volna ~~megjelenésto~~ ezen ünnepélyes közülésen, egy ~~…~~ ~~végső izenemen~~ a' Tisztelt Gyülekezethez intézett üdvözlő izenetet küldött kezemhez, mellyet ezennel fel fogok olvasni.

" ~~Tisztelt Gyülekezet~~! Mélyen fájlalom, hogy ~~csak~~ csupán a' távolból adhatom által üdvözletemet a' Tisztelt Gyülekezetnek, ~~…~~ ~~ezen tudo-~~ ~~magyar~~ a' magyar Akadémia [azon] ~~azon~~ első közülésén, melly ezen épületben tartatik. Meg vagyok így fosztva [azon] ~~egy~~ örömtől, 's nem fejezhetem ki személyesen a' Haza, ezen Intézet[illegible], 's a' magam hálájá[illegible] [illegible], kiknek F ~~…~~, hogy ma, ~~ezen épület~~ oszlopai közé 's boltívei alá, gyülekezhetünk. ~~Engedtessék az fájdalmunk~~ ~~…~~ ~~egy felől, hogy~~ ~~nem az én …, hanem a'~~ Van azonban, ki nagyobb hangon(?) hoz a' fájdalomra. Nincs szavaimra szükség, hogy a' test 's nemes lelke önmaga mutassa ki magának a' történelemben. 'S a' lett, melly

F adományai és másokat tettenni ösztönzőleg ~~tettek~~ lehetővé

Γ ~~…~~ közszellemünk ezen maradandó emlékének,

1366
1865
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

méltó helyzet

~~tetejébe tette, hogy~~ a' tudomány
ezen hajlékát felemelé ~~kőtetejéről~~
illyen vala. Az illyenről zengi
nagy költünk: „nem kéz te
oszlopot érczből, oszlop vagy
Te magad.” Ѳ És vigaszkép csat-
lakozik egy másik, és talán azon
erős hitemet; ~~hogy~~ miképpen azért, „nem tőlem
~~meg~~ van meg tagadva ~~e~~ azon ösöm,
nem lettem az örökösé sem meg-
tagadva a' hazától, a' ~~nemzet nagyai~~
~~ott mely~~ szívének melegére
vette az Intézetet, ~~ott az~~ és Ѳ az ~~ott~~
~~az alatt szolgált~~ ~~így~~, ~~ott~~
ott ápolja, anyja. ~~meg~~ ~~a hogy~~ ~~ott~~ hazafiak
alapítottak, mit nemzeti légben
felebb emele, az, a' hazafiság támoga-
tása ~~többé~~ nélkülözni ~~sem~~
~~fogja~~ ~~többé~~ ...

Ha így ezen ünnepély való-
dilag magyar, mert sajátszerű,
különösen illyen azért is, mert azon,
nem úgy mint történni szokott,
a' vendégek ~~a' hivatalosok~~, hanem
a' hazának urai van ~~mind~~ ezek-
nél sokkal fontosabb ~~valami~~
mi ~~ennek~~ jelentőség és sajá-
szerű jelleggel ruházza fel.
Nemzeti életünk különböző

Margin notes:
Ѳ nagyobb ügyei nyilvánosan szolgál,
ezentúl is
felebb
ezentúl sem fogja
a' hivatalosok,
valami
a' mai napot
~~Az egyszer~~ ~~ebben~~

terei, ~~s azon benső viszonylatok~~ –
és a' rajtok átvonuló esetek
között, benső viszonylatok lé-
teznek. Ez ünnepély ugy an
~~azon időszakban~~ akkor tartaték, midőn ~~[illegible]~~
~~nemzeti~~ ügyeinket ~~[illegible]~~ a' nem-
zeti élet egymás terén, a'
fordulat küszöbéhez ~~[illegible]~~
jutottanak szemléljük.
El kell dőlni nem sokára, mi
maradand a' kisérletek tárgyai,
mikeddig valának, vagy melyiknek
fog é kiesülni a' kisérlet,
a' dolgoknak egy tartós, és
kielégítő új rendét, megalapí-
tani. És ha ~~így~~ ~~ott~~ ~~a' azon amaz~~ ~~a' második~~ L
~~terén~~ nemzeti életünkre ~~[illegible]~~
~~másik~~ ~~terén~~ nézve amazon, nem kevesebbé
illyen, ~~az~~ azon másik nagy
mezőn, mellyen a' magyar
szellem élet mozogni ~~s működni~~
van hivatva. A' helyzet min-
den esetre változni fog. Meg
fog változni természetében, és
szükebbre összevonulni a' tér,
mellyen ~~a' magyarság~~ mozgott, és
gyérülni ~~azon~~ [illegible], mellyeket kö-
[illegible] eddig a' magyarság. Az
azt környező vagy közötte elszórt
elemek ~~[illegible]~~ fejlődésének

L válságos ~~a' percz~~ a' helyzet

L a mivel

és a' közgazdaság fejlődését

indulója, ~~kiken~~ és régben ezrann-
ként természetre, mellyek keble
hazafi szivet takar, de a' mellyek
ajkairól nem magyar hang szóll,
a' verseny-szükségű [minő] ~~azzal~~, mi a' leg-
közvetlenebb[ül] ~~közelségünkben~~
~~van~~ érintkezünk, fogja elő-
állitani. Magunkra szoritkozásunk,
magunkba zárkozásunk, az egykö-
zöség mikor alkotmányosa a'
hazai védelmi állásban vala ~~a~~
czélszerű, magok ~~az~~ anyagi lety-
zésünk kivánalmai, teendők lehetet-
lenné × ugyan akkor, midőn
bévonatva az anyagi érdekek
mozgalmába, és azon ismeret-
sal kidessavva [át a' kor] azon Osvayéra
mellyen [éppen] az érdekek mint irányadók
szerepelnek, egy senyét lássanyit
~~fel~~ Keleteszű oly érintkezésit ×
~~mit~~ pontot és alkalmatnak
a' mienknél előbb haladott [haszodt]
nemzetekkel, mellyek jellemi
életünk természetes és fejlődését
~~hozás nélkül~~ nem maradha
meg fogják érezni. Mindenképen
választani kell a' helyzet, és
nem szavak, csupán tettek
tanúskodnak ki benn[ünk] [amek] ~~[illegible]~~
nehézségeiből, nem gyönge

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

2

~~gyönge~~ elhatározások és
hivságos vágyak között ~~vágyat~~,
tétovazás, hanem erős és szent ~~akarat~~,
akarat, mellynek gyorsaságát
hazafiui melegség ~~adja~~ élteti, irányá-
ját okosság és előrelátás
~~az~~ mutatják ki. A' ki azon
tért, mellyet a' Gondviselés sza-
bott nem tudja elfoglalni,
azon ösvényen mellyen a' kor
halad, őt illető helyét megta-
lálni, a' súlyt mellyet képessé-
ge van kifejteni és érvényesitni,
a' munkát mely reá mérve van,
végezni, a' hivatást mellyet
sorsa és helyzete reá parancsol-
ta, betölteni nem bírja,
annak ~~ideje~~ számára nem hágy
fel a' kor [a' maga ös-vényén] sem tért sem
helyet.

Nem olly régen történt,
midőn nem maradván már egye-
bünk, csak hazánk és nem-
zetiségünk, úgy látszott, hogy
's ez sem akar meghagyatni,
azon kérdés intéztetett hoz-
zánk: nem akarnánk é ezt
is [azért, mit culturának neveznek,] ~~a' culturáért~~ oda adni
cserébe? Adnánk a' ~~kérésre~~
egy bögre és magunkkal ~~velü~~

világ. Megkettőztetnék a' tudo-
mány ~~fényét~~ tőkéjét, 's ál-
landó épitményeit. Nem lehet
kételkednünk, hogy ~~egy~~ már akár-
ban, ~~egy~~ de egy hason érzelmü ~~de~~ kér-
dések fognak intéztetni hozzánk
ezentúl is. Az ellenünk olda-
láról jövőt, ~~ilyen~~ gúnymosoly
kiséretében, így fogod hangzani:
higyjétek el még, hogy van
egyéb hivatástok, mint fel-
olvadni? Az ilyen jövő és egy
kérdést hallgathatunk. Szabad
nekünk a' bántalmakat feled-
ni, de meg kell mindig
arról emlékeznünk, hogy mivel
tartozunk ön méltóságunknak.
Hadd töltsék kedvöket ~~az~~
Mint a' költő mondja: „igo-
nyú torkokkal üvöltenek
a' rejtett barlangok." Komo-
lyabb ~~természetüek~~ lehetnek
a' más oldalról jövő kérdések
és így fognak hangzani: tudjá-
tok-e végezni a' munkát, mely
reátok nézve van? hisztek
a' hivatástokban? akarjátok-e
olvadni? kivánjátok-e ve-
lünk és mellettünk ~~halad~~ ni?

és nyelvünk emelé-
sének szentelt
lényége

És a' világ csak azok
irigyelhetik tőlünk,
kik utánozni nem
birják.

ellenében,

És ~~=~~ a' kérdésekre a' válaszo-
lást nem mellőzhetjük, és ha
valaha és valahol, itt kell
a' bölcs választ. És az nem
lehet más mint: tudunk, ~~ak~~
küzdünk, akarunk és fogunk-
seleket még lehet, elkerül-
tek, ha kell! De hogy egy
tehetetlenséggel kell fokozni-
tünk, és fel kell emelked-
nünk a nemzetiségeinknél szín-
vonalára. Mert nem az a' mi
feladásunk, hogy egy olly culturá-
val melybe minden idegenszerü
és lemmi sendsajátunk, magun-
junk magunkra ragasztani
egyes ~~és~~ és másts vagy ragasz-
gassunk magunk, -a' mi fel-
adásunk nagyobb és magasabb.
A' mi feladásunk az, hogy
a' sajátlag és tulajdonképpen
magyar szellemi erő munkájá-
~~ival~~ ~~...~~ val foglal-
junk helyet azon ösvényeken,
melyeken halad az emberiség
erkölcsi és értelmi fejlődése,
hogy az az által nyer vívmá-
nyok ötvös közösségének
részeseivé saját erőfeszítésünk
által ~~...~~ tegyük magunkat, hogy

Többe szedni és
Fejleszteni

nekünk oda dobott
~~...~~ hulladé-
kaiból,

L Fenntarthatjuk magunkat csu-
pán ezen munka teljesítése
által lehet, ~~[illegible]~~ [meg az], hogy élünk
csupán az által nyilvánul és
valóságnyilvánítja hogy bírunk rendel-
tetésünk öntudatával, és fel hagya-
nálynak képességeink és erőinket.
~~Csupán~~ Ezen munka teljesítésé-
ben találhatunk fel azon egyéni
önérzet és ellensúlyt az idegen-
ner és korcsosítónak ~~[illegible]~~

L és helyezzünk

[most azon] ~~[illegible]~~ behozott étlen, mellyek
a' magyar szellem eredetiségéből
kivetkeztetve, elsilányítha-
nák és [szét] zülleszthetnének. Nyelv-
ünk is csupán ezen [alapján]
munka teljesítése által
és annak folyamában emel-
kedhetik tökélyre. Az emberi-
iség szellemi haladásainak ös-
vényein a' magyar szellem

Sajátunkká téve

L birodalmát

Egyedül csak

Saját munkája által [és azon] helyet
foglalva, tarthatjuk [egyedül fel] magunkat
~~fel~~, és csupán ilyképpen fenn-
tartva magunkat, haladhatunk
előbbre. És ez [a] a' mi felada-
tunk s fenntartva haladni, és
haladva fenntartani.

a' [saját] fáradalmak által nyert ered-
ményt, azok kiérdemlett
jutalmául élvezhessük.
És a' mi feladásunk — ez az a'
munka, mi reánk mérve van,
és mellyet végeznünk kell. L Hiva-
tásunk pedig mellyet Istenünk
reánk parancsolt az, hogy ol-
vassunk, — de nem a' könyv,
nem az ~~[illegible]~~ költés, nem meg-
térték eszközök által, hanem
a' magunk számára körnek,
és senkitől meg nem tagadott
~~fel~~ fejlődési szabadságunknak,
becsületes versenyre kelve hol
kell, és mindenek fölött ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ azon elkerülhetlen
és természetszerű vezető erő ~~[illegible]~~ L
mellyel felemelkedésünk ~~az~~
~~a~~ egy magasabb erkölcsi
státusra, érzelmi kifejlődésre
és szellemi műveltségre, ruház-
hamak fel bennünket. Ezen
feladásaink és hivatásunk, mel-
lyeket betöltenünk kell. És ha
~~volt valaha perez, melly ~~[illegible]~~ fák-~~
~~szegte [illegible] hogy ~~újból~~ ~~[illegible]~~ ös-~~
~~~~[illegible]~~ a' reánk váró fáradalmak~~
~~természetes ~~[illegible]~~ eredményeit [illegible],~~
~~és a' nehézségeket~~
~~~~

3

Az erkölcsi csapás hosszas és nehéz küzdelmek gyümölcse lehet, és ha volt pedig valaha, midőn szük-ség, hogy az igazság által ko-molyan áthatva együtt ma-gunkat, úgy az ma van jelen. Nékünk küzdenünk kell, kin gyógyai és győzelme élni, és nem vesztni adósok!

~~Hogy~~ Remélhetjük ma, hogy közelget az idő, midőn szemeit az Ég felé emelve, ~~[illegible]~~ a' Hála elfojtja mondhatom Nagy uram! zokogtak keserveinket! De a' Csapás küzdések között magát feltornázta, küzdések között erősödött magyar, ezek kényelemsége alól magát soha ~~nem~~ érezheti felmentve, a' küzdés zordjával nem hagy-hat fel soha, és neki mindig fegyverforgatásnál kell mara-dnia. Forgatnia kell szüntelenül az ész és munka fegyvereit, és ha ez előtt több évvel ~~[illegible]~~ karolták el talán jó-zatünk Fiainak pozsgal mondhatnám na felejtsék soha, hogy ők nem tudósok csupán, hanem a' leg~~[illegible]~~ magasabb magyar ~~[illegible]~~ Erkélem ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~;

(ösztön)

Megszün~~[illegible]~~nek a' kétes öröm, és a' bú~~[illegible]~~ keményak ~~és~~ közötti hányattatásaink.

nagyobb joggal mondhatom ~~[illegible]~~: tekintse magát minden művelt magyar ember azon seregben, mellynek zászlójánál van, közkatonának, és toborzónak, és legyen munka győző és biztosító, mint huszárjaink és gyalogjaink, és hű és istenes mint ők!

Nem sok napja van a' magyarnak történelmében, mellynek emlékezetét megünnepelhetné. Tegyük a' mai ~~napot~~ az által emlékezetessé, hogy ez volt az, mellyen az illyen ünnepélyes kezdetét vette. Kezdjük meg a' mai nappal a' toborzást és gyűjtsük lobogóink alá' az illyen ünnepekre! ~~fegyveres gyakorlatra~~. Lobogóinkra pedig írjuk fel a' ~~jelszót~~ a' kettős jelszót: nem tágítunk és előre! Fogadjuk fel: hogy küzdünk e' ~~kettős jelszó~~ lobogó alatt míg csak a' diadalt ki nem vívtuk és a' magaslatot ~~fel nem értük~~ be nem vettük! A' magaslat pedig ott áll szemeink előtt. Ormán két gránit sziklába bevésve ~~ottan~~ van kifejezve a' díj, melly reánk

Troppan(?)

~~A' magaslat~~ (Ab initio)

kipótolva

vár, és így hangzik:

„a' Te tetőd, a' diadal-nak büszke tetője!" és a' czél, mellyre törnünk kell, és melly imigyen szól: „nemzeti míveltség, és művelt nemzetiség."

És a' most [illegible] vagy [illegible], lejöjünk át a' harczosok alakúlására, és kezdjük az elő-~~[illegible] előtt~~ őrsi csatározáson, melly a' mégis a' döntő ütközetet megelőzi. Fotza. Kosmáink, ~~[illegible]~~ hadd hajtassa-indulás előtt, előtűn [illegible], a' mintnagy [illegible], az [illegible] [illegible] [illegible], ünnepére [illegible] [illegible], 's aztán [illegible] vagy a' riadót, [illegible] és nyomúljunk, ~~[illegible]~~ Tágéva tömör csatarendben, előre! ~~[illegible]~~ Juszszük az első rohanot ~~[illegible]~~ az ellen, mi mint [illegible] áll írban a' küzdtéren mellyen a' döntő csatának vívatnia kell. ~~ott~~ ~~áll~~ a' sok ellenség: a' [illegible] közöny, a' [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], a' [illegible] ~~[illegible]~~ ál[illegible], melly [illegible], minden [illegible] [illegible] vár, az [illegible] levelgyes, melly a' burjánt gyümölcsnek végi és ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], a' meggondolatlan

Szemközt csapatjaival áll ~~szemközt~~

Ez most indúljunk.

Őseinknek áradozásai
közben, a' nagy ős
hogyan fárad el már tepihenni
a' szikla ormánál,

Kidőltünk,

Soh sorai

majmolási düh, melly az idegennek, ha
az rossz és korcsosító is, 's hozzánk
átplántálója miatt erkölcseinket
nagyra tartani nem fél, mert
kiégen az urálás, és másutt divat-
tos — és serege mindazon Menyeg-
nek, mellytől a' küzdést meg tisztí-
tanunk kell. Így ma, nem tagjaira
nyomulnak előre hadtesteink,
egyik ösztöne a' másikra következ-
zik, 's ki van küzdve az első
győzelem! Győztünk magunk felett!
Meg van tisztítva a' küzdés 's nincs
akadály ünkben, mi a' dönső csatá-
ban magunkat vissza tartó-
hozná. És azért, nem adva által
magunkat puha nyugalomnak,
zöldellő mezejéből a' szabó, az egyik,
's a' másikat ott,
's ha lesünk a' magaslat
tetején és felkiálthatunk:
a' Dorozsmai a' diadalnak
büszke tetője! 's tettben
meg adva, a' komoly hősi
dáse, a' büszke válaszi!
És ha egykoron
... a' nyomaink-
be lépett ... unokáink ... már
és bűnüket, a'
későbbiek ama magaslatra-
ról le fognak tekinteni, és
majd

4

~~Lásd vadon~~

A vidorúl pezsgésben
és életben ...

majd alatt elkerülve, lábainál
mind azt, mi után mi csak
sóvároghattunk: a' nemzeti díszt,
magyar müveltséget, ~~kifejlett~~
a' javuló közértelmességet,
~~biztos~~ ~~biztosi~~ biztos szabad-
ságot, és rendet, kifejlett tudo-
mányt, a' művészet 's anyagi
virágzását, meg fognak emlé-
kezni, őseik fáradalmairól,
és mondandják: Legyenek ál-
dottak! Ti szereztetek nekünk
földet – Ti alapíttatok
országot – Ti torsoltatok meg
hazát! Rólatok zengje nagy
költőink, bennetök

... együtt az erő, bátorság
's józan okosság,

Őr vala, és adakozás az ünnepek
napjai ellen!

És legyen egy új ünnepe a'
magyarnak, melly ~~?~~ a' mai nap
emlékéi fenntartandja!

~~Ámen~~

Nekem ajánlom ~~?~~ sza-
bad megengedtetni magam-
nak, ~~hogy~~ az ~~?~~ már
ma ~~?~~ megünnepeljem.

Egyszer életemben ~~kértem~~ kértem valamire ha-
zámat, és ez az vala: adna
tettel egy hirvány kérdésre,
egy büszke választ. És meg-
jutalmazott, mert meghall-
gatott. Ma másodszor kérem
hogy adjon ~~egy komolyra~~ ugyan olyan
kérdésre, és él keblemben
remény, hogy meg fogod
hallgatni. És e' reményben,
ünnepeny legyen nekem a'
mai nap azért is, mert oltozni
fogod a' haza közörömében a'
falut, hogy annyi hű és nemes
fija, egy tettének hirvasi
szerencséinek látogjai, 's mert
tudom, hogy ez órában ~~a' órában~~ lesz-
nek, kik rólam jó atya-
fiai szivességgel fognak
megemlékezni.

Iskam 5 & 6

Dec 1865.

könyen [illegible]

5–6 óra [illegible]

Kivonat

az 1865. nov. 27-ikén tartott összes akadémiai ülés jegyzőkönyvéből

293. Kubínyi Ferencz tiszt. tag fölemlítvén a beszterczebányai magyar olvasó társaságnak a magyar nemzetiség ápolása körüli érdemét, inditványozza, hogy az akadémia e társaság könyvtárát, kiadványai s a könyvtárban netalán fölösleges példányok megküldése által gyámolitaná.

Az Akadémia, amennyire a körülmény engedi, szivesen járul a beszterczebányai olvasó társaság könyvtára gyarapitásához; arra nézve azonban, mit és mennyit, s micsoda módozattal lehessen adni, vélemény adással könyvtári állandó bizottságát ruházza fel.

Kiadta
Arany János
titoknok.

1367/1865

591/K.

Nagyságos Királyi Tanácsos úr!

Az Akadémia november 27-iki ülése végzéseit, a beszterczebányai magyar olvasó társaság és a pesti ref. gymnasiumi önképző társulat könyvekkel segélyezése tárgyában, szerencsém van a könyvtári bizottsághoz véleményadás végett áttenni.

Tisztelettel

Pest, dec. 13. 1865.

Nagyságodnak

alázatos szolgája
Arany János
titoknok.

Nagys Toldy Ferencz úrnak.

Nem levél

Tekintetes Akadémia!

A Sámuel-díj a legközelebbi nagygyűlésen, 1862-ben megjelent nyelvé-
szeti értekezésnek ítéltetvén oda, jelenleg az 1863-ban
nyomtatásban kijött értekezések pályáznak. Minthogy azon-
ban e díj minden évről kiadandó s már az 1864-ik év
is rég eltelt: az Osztály véleménye szerint az 1864-ben
megjelent szakbeli értekezések, külön díjra, szintén verse-
nyeznek. E szerint az Osztály szavazattöbbséggel követ-
kező két értekezést ajánlja jutalomra:

1863-ról: Kriza Jánosnak (l. tag) a „Vadrózsák" I. kötete-
ben „Néhány szó a Székely Nyelvjárásokról" czímmel meg-
jelent dolgozatát, mint a mely e nyelvjárásokat, igénytelen mo-
dorban bár, de alaposan és világosan tünteti elő, s ez által
a székely szólás ismeretét nem kis mértékben előbbre viszi.

1864-ről Brassai Sámuel l. tagnak a M. Akadémiai
Értesítő" Nyelvtud. osztálya III. kötetében foglalt mun-
káját: „Magyar Mondattan, II-dik túzetes rész"; melynek
fő jelessége abban áll, hogy a mondatbeli hangsulynak
éles megfigyelése s az élő magyar beszéd alapján rakja le
a magyar syntaxis épületét; mikép előtte ily tüzetesen sen-
ki.

Kelt a Nyelv- és Széptudományi Osztálynak 1865.
dec. 6. án tartott értekezletéből.

Arany János
r. tag.

Toldy Ferencz
titoknok r. tag.

Évk. XI/IV. füz.
58. lapján a
titoknoki
jelentések közt:
részben más
szöveggel!

1.368
1865

A M. Tud. Akadémiához

Jelentése

A Nyelv- és Széptudományi Osztálynak
az 1863 és 1864.-ki
Sámuel-díj odaitélése tár-
gyában.

6.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Egyéb nem találtatván Károly
[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]
lapja, és hallgatás után
küldöm vissza.
dec. 14. 1875

Arany

Pest 1865ik December 7én

Méltóságos Báró úr!

kegyelmes uram!

Némely tisztelt acad. tagok tanácsa folytán, bátor voltam „Régi aláirás gyüjteményemet” még f. é. Juliusban Méltóságodnak azon alázatos kéréssel átnyujtani; méltóztatnék azt kegyes pártfogása mellett a tudós Academiának megvétel végett ajánlani.

Sokszor és különféle órákban valék bátor Méltóságodat megkeresni, de a mi igen természetesen felfogható, a tudományok és hazai ügyeink körül fáradozó bokros teendői miatt, egy izben sem lehetett szerencsém Méltóságodat hontaláľni, nem sikerült magamat személyesen bemutathatni.

Minélfogva kéntelen vagyok Méltóságodat ez úton azon alázatos könyörgéssel terhelni, ha Méltóságod mély belátása szerint, nem lehetne reménységem abban, hogy gyüjteményem

megvételére a Tettes tudom. Academia még lejebb szállitott áron sem volna hajlandó, méltóztassék azt igen kegyes tanácsadó nyilatkozata mellett, szolgájának nyugtám melletti átvétel végett – átadatni.

Megkülömböztetett mély tisztelettel maradván

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

alázatos szolgája

Reisz György m. kir. kam. tev. tisztviselő.

Nagy Mező utcza 29 szám

1369
1865

1146. sz.

Méltóságos Akadémiai Alelnök Úr
igen tisztelt Uram!

A besztercebányai evangy. gymnasium igazgatójának Márkus Sándor urnak folyamodását van szerencsém Méltóságodhoz tisztelettel beküldeni. Bevallom, miként nem vagyok képes megitélni, mennyiben engedik meg az akadémiai szabályok ily kérelmek figyelembe vételét. De ha az lehetséges, – egy pillanatig sem kételkedem hogy Méltóságod és a tekintetes Akademia kegyesen fogják méltányolni mind a folyamodó érveit, mind azon bizalomszerü megjegyzést, mellyet a folyamodásba magam részéröl beigtatandónak véltem.

Hazafiui szives tisztelettel Pesten 1865 dec. 9kén

Méltóságodnak

alázatos szolgája
Székács József
bányaker. ev. Superintendens

Méltóságos B. Eötvös József Magyar Akadémiai Alelnök Urnak
Pesten

Tekintetes Akademia!

A tudományosztali haladás nélkülözhetetlen tényezője az oskoláknak s szerencsétlen helyzet az, hol a tanár anyagilag szükséget szenved s mellett kútforrások után néz, hogy magát s családját életben fentartsa; de szerencsétlenebbé válik az, ha szellemileg is – akarata s hajlama téren a tudomány terén némi tehetni – éheznie kell, mivel ez által nemcsak több egyes megfosztatik az alkalomtól, édes hazája megösmertetéséhez – habár porszemmel is – járulni, hanem más részt tanári állásánál fogva a jellemi kiművelődésre kiképzendő tanítványait sem vezérelheti a tudomány fő vonalára.

Ily mód téren mozog a besztercebányai tanári kar is, mert nélkülözvén a 2000 számot felülhaladó könyvtárt, melyben a mult időre ugyan lelhet némi, bár csekély adatokat, de a jelen tudomány állásával meg nem ösmerkedhetik, minthogy tudományos folyóiratokat nem szerezhet s így az egyes szakokbani előhaladást nem követheti.

Szerény nézetem szerint a Tekintetes Akademia legalább némileg segíthet rajtunk s bár tán merésznek fog tetszeni alázatos kérésem, nem teszem azt önhaszonlesésből, hanem egyedül azon indokból, hogy a Tekintetes Akademia, mint honi tudományosságunk képviselője, ápolója, előmozdítója, legyen pártfogója által alkalmat nyujtana azoknak is, kik tán honi kifejlődésünknek nem barátom, mert nélkülözik, tudományos állásunkbani megösmerésére s tovább fejlesztésére.

Mert hogy honi tudományosságunk felvirágozzék, szükség a magot oda is elvetni, hova az eddig különféle mostoha körülmények miatt nem jutott s meg vagyok győződve, hogy az elvetett mag nem maradhat gyümölcs nélkül.–

Bátorkodom tehát a besztercebányai tanári kar nevében a Tekintetes Akademiához azon alázatos folyamodással járulni, nem volna-e lehetséges, hogy a Tekintetes Akademia nyomtatványaiból, s ha nem másból, legalább az akademiai értesítőből, közleményeiből s általában a honi tudományok fejlődését kimutató könyveiből évenként számunkra egy

példányt ajándékozni méltoztatnék!

Alázatos s forró kérelmemet azon reményben fejezem be, hogy a Tekintetes Akademia méltányolni fogja azon szükséget, mely engem e lépésre késztetett s kegyes pártfogásából ki nem zárandja a szellemileg éhezőket.

Magamat s intézetünket a Tekintetes Akademia további kegyeibe ajánlva, maradtam Besztercebányán 1865 évi decemb[er] 5én

A Tekintetes Akademiának

alázatos szolgája

Márkus Sándor
evidén igazgatótanár

ad 1370
1865

A hely színén személyes meggyőződést szerezvén a felől, hogy a besztercebányai evángy. gymnasium pártfogói egyetem[é]ben, tanárai részben s ezek közt épen az igazgató Már[-]kus Sándor úr, – szemben azon nem megvetendő törekvé[-]sekkel melyek ott nyelvünk ellen irányoztatnak, nemzeti[-]ségünket határozottan védik, emelik és terjesztik: alá[-]zattal kérem a tekintetes Akadémiát, hogy a besztercebá[-]nyai gymnasium kérelmét kegyesen és – ha máskép nem lehetne – kivételesen is pártfogolni méltóztassék. Szaba[d] legyen ez alkalommal megjegyeznem még azt is, hogy kerü[-]letemben a selmeczi és ujverbászi gymnasiumok is hasonlo helyzetben vannak, azon különbséggel mindazonáltal, ho[gy] míg a selmecziek könyvtáruk évenkénti gyarapítására vagyoni képességgel bírnak, az ujverbásziaknál az teljesen hiányzik. ~~Ezen~~ A besztercebányai gymn. mellett tehát az ujver[-]bászit is bátor vagyok becses figyelmébe ajánlani.

Pesten 1865 dec. 9én

Szénás József